

Reactie van De Nederlandsche Bank:

Kassa: Naar aanleiding van de Optas/Aegon-zaak wil ik graag weten op welke wijze DNB normaal gesproken instemt met waardeoverdrachten en fusies tussen pensioenfondsen en pensioenverzekeraars.

DNB: Bij collectieve waardeoverdrachten door pensioenfondsen en verzekeraars geldt op basis van de huidige wet dat individuen [vooraf geïnformeerd](#) worden en bij hun pensioenfonds of verzekeraar bezwaar kunnen maken tegen de overdracht, dat is een wettelijk vereiste van artikel 83 van de Pensioenwet. Op basis van wetgeving die in de Eerste Kamer in behandeling is, geldt dat bij invaren, pensioendeelnemers wel geïnformeerd zullen worden door pensioenfondsen maar geen bezwaar tegen de interne omzetting bij dat pensioenfonds kunnen maken.

Bij een portefeuilleoverdracht van leven- en natura-uitvaartverzekeringen tussen verzekeraars, geldt het wettelijke verzetsrecht. Dat staat ook beschreven in het Factsheet [Portefeuilleoverdracht en –overgang van verzekeraars \(dnb.nl\)](#). Naar aanleiding van de uitspraak in de Optas-zaak hebben we besloten om ons beleid inzake de bekendmaking van voorgenomen portefeuilleoverdrachten aan te passen. Bij toekomstige portefeuilleoverdrachten/fusies zullen we erop toezien dat verzekeraars polishouders persoonlijk informeren over hun verzetrecht. Ook zullen we erop toezien dat daarbij objectieve en evenwichtige informatie wordt verstrekt over de gevolgen van een portefeuilleoverdracht en dat significante bijzonderheden daarbij worden gemeld.

Kassa: Verder besteden wij aandacht aan de inperking van het individuele bezwaarrecht in de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Mede naar aanleiding van de Optas/Aegon-zaak heeft de minister besloten dat het voor individuele deelnemers in de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel niet mogelijk is om een zaak aan te spannen bij de bestuursrechter tegen DNB.

DNB: Wij zijn bekend met het feit dat de minister voornemens is het individuele bezwaarrecht in de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te beperken. Wij hebben, in het kader van de eenmalige pensioentransitie, begrip voor de overwegingen die hieraan ten grondslag liggen.

Kassa: Ik begrijp inmiddels dat Aegon wel in beroep gaat en DNB niet.

DNB: Zoals gezegd berust DNB in de uitspraken van de rechtbank. DNB legt zich neer bij de overwegingen van de rechtbank ten aanzien van de inrichting van de verzetprocedure. DNB staat echter nog steeds achter de inhoud van het instemmingbesluit. De rechtbank heeft zich over de inhoud van de instemming van DNB ook niet uitgelaten, omdat zij het besluit reeds op procedurele gronden heeft vernietigd.

KASSA: Ik begrijp dat bij een portefeuilleoverdracht van leven- en natura-uitvaartverzekeringen tussen verzekeraars, het wettelijke verzetsrecht geldt, zoals omschreven in jullie [Portefeuilleoverdracht en –overgang van verzekeraars \(dnb.nl\)](#). En ik lees hier dat dit ook geldt voor een voorgenomen fusie of splitsing waardoor de portefeuille

overgaat (zoals bij Optas/Aegon). Kun je aangeven hoeveel van dit soort fusies tussen pensioenverzekeraars hebben plaatsgevonden? En hoeveel pensioenverzekeraars er nu nog in totaal zijn?

DNB: Er zijn ongeveer 10 verzekeraars die 2e pijler pensioenproducten aanbieden. Fusies tussen pensioenverzekeraars komen niet vaak voor; schatting is één keer in de drie/vier jaar. Pensioenverzekeraars zijn levensverzekeraars. Er zijn ongeveer vijf fusies of portefeuilleoverdrachten tussen levensverzekeraars per jaar; daarbij hebben polishouders verzetrecht. Zie ook: [Sectorbeeld Pensioenen \(afm.nl\)](#).

KASSA: Hebben deelnemers bij fusies tussen pensioenverzekeraars weleens gebruik gemaakt van hun wettelijk verzetsrecht? Zo ja, heb je daar wellicht voorbeelden van.

DNB: Wij kunnen geen toezichtvertrouwelijke informatie delen. Specifiek met betrekking tot pensioenverzekeringen hebben wij geen voorbeelden paraat om te delen. In bredere zin kun je denken aan meldingen dat polishouders zich verzetten omdat zij hun financiële producten, waaronder verzekeringen, bewust hebben gebundeld bij één partij of juist verspreid over meerdere partijen. Of dat zij erg tevreden zijn over de dienstverlening van hun huidige verzekeraar en geen behoefte hebben aan verandering.

KASSA: Ik vraag mij verder af welke regels gelden bij een fusie tussen pensioenfondsen (zoals Reiswerk/PGB) of tussen een pensioenfonds en een verzekeraar? Geldt er dan ook een wettelijk verzetsrecht en op welke wijze worden deze pensioendeelnemers geïnformeerd over de gevolgen van de fusie? Mogelijk gaan jullie ook deze pensioendeelnemers voortaan persoonlijk informeren/aanschrijven over hun verzetsrecht (als dat ook voor hun geldt)?

DNB: Er zijn twee mogelijkheden voor pensioenfondsen om samen te gaan: een juridische fusie en een collectieve waardeoverdracht. Bij een juridische fusie gaan alle verplichtingen van het ene fonds automatisch ('onder algemene titel') over naar het andere fonds en verdwijnt het overdragende fonds direct. Een juridische fusie tussen pensioenfondsen komt in de praktijk heel zelden voor. Bij een juridische fusie (die onder het Burgerlijk Wetboek valt) is geen instemming van de deelnemers nodig en is er geen verzetsrecht.

Bij een collectieve waardeoverdracht gaan de pensioenverplichtingen van het ene fonds ('onder bijzondere titel') over naar het andere fonds. Het overdragende fonds gaat vervolgens liquideren. De collectieve waardeoverdracht bij liquidatie valt onder artikel 84 van de Pensioenwet. Voor deze collectieve waardeoverdracht bij liquidatie is geen instemming van de (individuele) deelnemers nodig. Ook hebben deelnemers geen verzetsrecht. Wel dienen pensioenfondsen hun deelnemers te informeren over de collectieve waardeoverdracht. De AFM heeft richtlijnen uitgebracht hoe deelnemers geïnformeerd moeten worden bij een collectieve waardeoverdracht. (<https://www.afm.nl/~/profmedia/files/doelgroepen/pensioenuitvoerder/leidraad-informatieverstrekking-cwo.pdf>). Bij een collectieve waardeoverdracht die plaatsvindt op verzoek van de werkgever (artikel 83 Pensioenwet) geldt wel dat individuen vooraf geïnformeerd worden en bij hun pensioenfonds of verzekeraar bezwaar kunnen maken tegen de overdracht.

Als een deelnemer dan bezwaar maakt, blijven de pensioenaanspraken/-rechten ongewijzigd achter bij de overdragende pensioenuitvoerder. Bij liquidatie is dit niet mogelijk, omdat de overdragende pensioenuitvoerder dan verdwijnt.

KASSA: Kun je wellicht ook aangeven hoeveel fusies er tussen pensioenfondsen zijn geweest de afgelopen jaren? En hoeveel pensioenfondsen er nu nog in totaal zijn? Want volgens mij, neemt aantal pensioenfondsen door fusies de afgelopen jaren af, toch? Het zou fijn als we dit in cijfers kunnen vatten.

DNB: De meeste pensioenfondsen die de afgelopen jaren verdwenen zijn, hebben met een collectieve waardeoverdracht ex artikel 84 Pw hun verplichtingen overgedragen (naar een ander pensioenfonds of verzekeraar) en zijn daarna geliquideerd en uitgeschreven bij de KvK. Er hebben slechts enkele fusies plaatsgevonden. Het actuele aantal pensioenfondsen wordt bijgehouden op onze website: [Data zoeken - DNB](#).

KASSA: Zet de trend van het samengaan van pensioenfondsen en pensioenverzekeraars de komende jaren naar verwachting door?

DNB: Dat is moeilijk te zeggen, met name omdat de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voor de deur staat. Er is sowieso nog een aantal pensioenfondsen dat weliswaar de pensioenverplichtingen al heeft overgedragen aan een andere pensioenuitvoerder, maar nog niet formeel is geliquideerd. Daarnaast weten we (via de monitoringsvragenlijst voor de transitie) dat er nog een aantal pensioenfondsen is dat overweegt om te liquideren. Het aantal pensioenfondsen zal de komende jaren dus nog dalen. Het is echter nog heel onzeker of de trend tot samengaan nog doorzet na de overgang naar het nieuwe pensioencontract, daar heeft DNB geen inzicht in en durft het ook geen voorspellingen over te doen.

Aanvullende info namens DNB.

- DNB zal geen nieuw besluit voorbereiden over de overgang van de portefeuille van Optas naar Aegon. Hoewel het instemmingsbesluit van DNB als gevolg van de uitspraak van de rechter is vervallen, kan de fusie niet meer worden teruggedraaid.
- Normaal gesproken moet voorafgaand aan de besluitvorming van DNB over een portefeuilleovergang de verzetprocedure worden doorlopen. Wanneer 25% of meer van de polishouders zich verzet tegen de voorgenomen fusie, mag DNB geen instemming verlenen en kan de fusie geen doorgang vinden. In dit geval is echter geen sprake meer van een voorgenomen fusie. De fusie tussen Optas en Aegon is immers in april 2019 voltrokken en sindsdien bestaat Optas niet meer.
- Uit de wet volgt bovendien dat het ontbreken of komen te vervallen van de goedkeuring van DNB er niet toe leidt dat de fusie moet worden teruggedraaid. Dat betekent dat deze uitspraken van de rechtbank er niet toe leiden dat de fusie moet worden teruggedraaid. Ook indien DNB een nieuw besluit neemt waarin zij instemming zou onthouden, wordt de fusie daarmee niet teruggedraaid.
- Het opnieuw doorlopen van een verzetprocedure kan dus niet meer tot het resultaat leiden, waarvoor die procedure in het leven is geroepen, namelijk het door polishouders (collectief) tegenhouden van de portefeuilleovergang. DNB acht het gelet hierop niet gepast om een nieuwe verzetprocedure te starten. Daarmee zou bij

de polishouders ten onrechte de verwachting worden gewekt dat een andere uitkomst mogelijk is, terwijl dit niet het geval is.